

FROMNDI VITA.

Fromonius (Libertus), theologiae doctor, sacrarumque Litterarum in academia Lovaniensi professor, ibidem in super ecclesiae collegiatae D. Petri decanus, necnon seminarii Leodiensis praeses, saeculo XVII floruit; quibus feliciter perfunctus muneribus, supremum diem obiit anno 1658, vir clarissimus, quem inter praecipua aetatis suae ornamenta sapientiores numerarunt, omnisque divinae ac humanae scientiae peritissimum praedictant, Enimvero litterariae rei mathematicaeque, physicae simul et theologiae rationem apprime callebat, cui elegantior eruditio disciplinaeque adjungebatur. Placent in ejus scriptis ipsa verba, ipse modus, et in opinionibus examinandis eruditionisque singularis accurateo. Varias inter Fromondi in Scripturam sacram lectiones eminent absque dubio *Commentaria* quae in *canonicis Epistolis* exaravit. Omnem scilicet Estii substantiam medullamque comprehendit, nec tantum inanes ac superfluas questiones ab hoc celebri auctore resecurit, sed etiam ejus laboris rimas passim explendo, res ab ipso pretermisissas faustè admodum supplet ac prosequitur.

Praeter illud opus, quo discesse posse nostrum hunc *Scripturae sacrae Cursum* merito gloriamur, in plures alios SS. Bibliorum libros exquisita omnino *commentaria* Fromondus edidit, nempe in *Cantica*, in *Acta Apostolorum*, in *Epistolas S. Pauli* et in *Apocalypsin*, quae omnia unico volumine comprehensa, Parisiis impressa sunt, anno 1674, in-fol.

IN EPISTOLAM CATHOLICAM B. JACOBI APOSTOLI

Praefatio.

Post quatuordecim Epistolas sancti Pauli sequuntur septem catholicae: una Jacobi, duae Petri, tres Joannis, et una Judae. Catholicae, id est, universales vocantur, quia non ad unius urbis fideles, ut ad Romanos, aut Corinthios, etc., sed ad universitatem fidelium sunt scriptae, excepta secundae et tertiae Joannis, quae personis privatis scribuntur; omnes tamen catholicae appellatur à majori parte; ab aliquibus etiam canonicae vocantur, quia generales canones sive regulas vitae christianae continent.

Sunt autem longae simul et breves, ait S. Hieronymus, breves verbis, longae sententiis; sunt enim mirabiliter sententiosae, compendiosae et inflammatae, inquit Dionysius Carthusianus. Non eodem ordine recensentur à SS. Patribus; juxta correctionem sancti Hieronymi, Jacobi Epistola tenet primum locum, quia fortè ante alias scripta, vel ab Ecclesia in sacrorum librorum canonem recepta fuit.

Hanc Jacobi Epistolam contemnunt Lutherus et Lutherani, recipiunt eam nobiscum, et cum vetere Ecclesia, Calvinus et Calvinista, licet sic eam contorqueant, ne videatur haeresis eorum everti, quia docent fidem sine operibus ad salutem sufficere; qui error totis viribus à Jacobo oppugnatur.

De auctore Epistolae nonnulli dubitant. Cajetanus, secutus Erasmus, ut solet, ambigit an sit scripta ab

aliquo apostolo; sed tota antiquitas eam tribuit B. Jacobo. Verùm duo fuerunt Jacobi apostoli, Jacobus Zebedaeus, sive Major, et Jacobus Alphaei, sive Minor, ad quos haec controversia redigitur.

Flavii Dextri Chronicon, et ejus commentator Franciscus Bivarius, cum quibusdam Hispanis contendunt scriptam esse in Hispania à Jacobo Majore, Hispanorum patrono, ad Judaeos Hispaniam incolentes, quos in fide erudierat: existimant enim eum Hispaniam adisse anno 65, et inde rediisse anno Christi 41; Epistolam autem hanc scripsisse aiunt anno 40, quatuor circiter annis ante suum martyrium, Actorum 12, v. 2; unde hanc Jacobi Epistolam volunt esse tempore primam inter omnes novi Testamenti Scripturas: nam Mattheus, qui ab aliis passim primus habetur, anno tantum sequenti 41 scripsisse colligitur ex Eusebio.

Sed Epistolam istam Jacobo Minori, qui vocatus est Justus et frater Domini, tribuit Euseb., Hieron. et Patres passim: imò Trident., sess. 14, cap. 1, de Extrema Unctione. Chronicon autem illud Flavii Dextri à multis supposititium putatur, nec esse illius Dextri amici S. Hieronymi qui sub imperatore Theodosio seniore praefectus praetorii fuit. Deinde Jacobus, auctor hujus Epistolae, teste S. Augustino, cap. 14 de Fide et Operibus, scribit contra eosdem haereticos,

contra quos Petrus, Joannes et Judas, nempe contra Simonianos et Nicolaitas, qui dicebant fidem sine operibus ad salutem sufficere: haeresis verò ista non videtur tam latè fuisse sparsa ante martyrium Jacobi Majoris, anno Christi 44, ut pervenerit ad duodecim Israelitarum tribus toto orbe dispersas, ad quas hic Jacobus scribit. Praeterea cum Judaeos istos non tam in doctrina fidei erudit quam ad opera fidei exhortator, signum est scribere ad eos qui ab aliis apostolis in fide erant eruditi. Scripsit ergo post divisionem apostolorum, quae à Baronio et aliis facta dicitur anno Christi 40, quo Jacobus Major ab Herode Agrippa interfectus est.

Igitur Jacobus Minor, qui vixit usque ad annum Christi 65, id est, 19 annos post decollationem Jacobi Majoris, potius hujus epistolae erit auctor. Vocatus est Minor, Marci 15, v. 40, non sanctitate et perfectione virtutum, sed quia etate aut vocatione ad aposto-

latum fuit Jacobo Majore posterior. Quidam etiam corpore minore fuisse dicunt. Fuit Alphaei filius, Matth. 10, versu 3, et frater Jude Thaddaei, Judae versu 1: vocatus etiam frater Domini, ad Galatas 1, versu 19, non tantum quomodo Jacobus Major et Joannes, ceterique Christi cognati, sed etiam quia vultu Christo similis erat, ut testatur Ignatius martyr. Primus Hierosolymorum episcopus ab apostolis est creatus, et tam admirandae sanctitatis, etiam ab infidelibus Judaeis habitus, ut excidium Hierosolymae novem circiter annis post mortem Jacobi, Deo necem ejus vindicante, evenisse Judaei existimaverint, ut testatur Josephus.

Scripsit autem potius Graecè quam Hebraicè, quia graeca lingua erat quasi communis in Oriente, et plures Judaei extra Judaeam dispersi magis eam callebant quam Hebraicam

IN EPISTOLAM CATHOLICAM B. JACOBI APOSTOLI COMMENTARIA.

CAPUT PRIMUM.

1. Jacobus, Dei et Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.

2. Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis:

3. Scientes quòd probatio fidei vestrae patientiam operatur.

4. Patientia autem opus perfectum habet; ut sitis perfecti et integri, in nullo deficientes.

5. Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, et non impropere: et dabitur ei.

6. Postulet autem in fide nihil hestitans; qui enim hestitat, similis est fluctui maris, qui à vento movetur et circumferetur.

7. Non ergo aestimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino.

8. Vir duplex animo, inconstans est in omnibus viis suis.

9. Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua;

10. Dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos feni transibit.

11. Exortus est enim sol cum ardore, et arefecit fenem, et flos ejus decidit, et decor vultus ejus deperit; ita et dives in itineribus suis marcescet.

12. Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam reprobis Deus diligentibus se.

13. Nemo, cum tentatur, dicat quoniam à Deo ten-

S. S. XXV.

CHAPITRE PREMIER.

1. Jacques, serviteur de Dieu et de notre Seigneur Jésus-Christ, aux douze tribus qui sont dispersées, salut.

2. Mes frères, considérez comme le sujet d'une extrême joie les diverses afflictions qui vous arrivent.

3. Sachant que l'épreuve de votre foi produit la patience.

4. Or, la patience doit être parfaite dans ses œuvres, afin que vous soyez parfaits et accomplis en toute manière, et qu'il ne vous manque rien.

5. Que si quelqu'un de vous manque de sagesse, qu'il la demande à Dieu, qui donne à tous libéralement sans reprocher ses dons, et la sagesse lui sera accordée.

6. Mais qu'il la demande avec foi, sans défiance; car celui qui est dans la défiance ressemble au flot de la mer, qui est agité et emporté çà et là par la violence du vent.

7. Il ne faut donc pas que celui-là s'imagine qu'il obtiendra quelque chose du Seigneur.

8. L'homme qui a l'esprit partagé est inconstant dans toutes ses voies.

9. Que celui d'entre nos frères qui est d'une condition basse se glorifie de sa véritable élévation;

10. Et que celui qui est riche se glorifie de son abaissement, parce que le riche passera comme la fleur de l'herbe.

11. Car au lever d'un soleil brûlant, l'herbe se sèche, la fleur tombe et perd toute sa beauté; ainsi le riche séchera et se flétrira dans ses voies.

12. Heureux celui qui souffre patiemment les tentations, parce que lorsque sa vertu aura été éprouvée, il recevra la couronne de vie, que Dieu a promise à ceux qui l'aiment.

13. Que nul ne dise, lorsqu'il est tenté, que c'est
(Vingt-une.)

tatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.

14. Unusquisque verò tentatur à concupiscentiâ suâ abstractus et illeetus:

15. Deinde concupiscentia eùm conceperit, parit peccatum; peccatum verò eùm consummatum fuerit, generat mortem.

16. Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi.

17. Omne datum optimum et omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre lumineo, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obambatio.

18. Voluntariè enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus.

19. Scitis, fratres mei dilectissimi: Sit autem omnis homo velox ad audiendum; tardus autem ad loquendum, et tardus ad iram.

20. Ira enim viri justitiam Dei non operatur.

21. Propter quod obliuiscite omnem immunditiam et abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras.

22. Estote autem factores verbi, et non auditores tantum, fallentes vosmetipsos.

23. Quia si quis auditor est verbi, et non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo;

24. Consideravit enim se, et abiit, et statim oblitus est qualis fuerit.

25. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, et permanserit in eâ, non auditor obliviosus factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.

26. Si quis autem putat se religiosum esse, non refranens linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.

27. Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem, hæc est: Visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc seculo.

COMMENTARIA.

VERS. 1. — JACOBUS DEI (PATRIS) ET DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI. In Scripturis Christo peculiariter solet titulus DOMINI nostri tribui, quia duplici jure, tam creationis cum Patre et Spiritu sancto, quam jure redemptionis et peculiari, Dominus noster est. SERVUS; apostoli supra omnem dignitatem humanam, et loquendo, et scribendo, et docendo gloriantur se appellari servos Christi, ait Oecumenius. Deinde vocat se servum, quia eos qui, licet virtutibus magni, humilitate tamen nobis pares aut infra nos se collocant, libentius audimus: superbos enim nemo libenter audit. Voluit etiam apud Judæos, qui imper Christum crucifixerant, extollere Christum magnitudinem, dum se ejus servum perinde ac Dei Patris esse dicit: æquat enim Christum tacite Patri: unde, ut notat Patres, heresim Arian postea nascituram præfocet; et tamen simul, personam Christi et Patris distinguendo, Sabellium refutat. DEOBEUM TRIBUBUS, Christianis ex duodecim tribubus ad fidem conversis. Decima

Diei qui le tente; car Dieu est incapable de tenter et de pousser personne au mal.

14. Mais chacun est tenté par sa propre concupiscentia qui l'emporte et qui l'attire dans le péché;

15. Et ensuite, quand la concupiscentia a conçu, elle enfante le péché; et le péché étant accompli, engendre la mort.

16. Ne vous y trompez donc pas, mes très-chers frères;

17. Toute grâce excellente et tout don parfait vient d'en-haut, et descend du Père des lumières, qui ne peut recevoir ni de changement, ni d'ombre par aucune révolution.

18. Car c'est volontairement qu'il nous a engendrés par la parole de la vérité, afin que nous fussions comme les prémices de ses créatures.

19. Vous le savez, mes très-chers frères, que chacun de vous soit prêt à écouter, lent à parler, lent à se mettre en colère.

20. Car la colère de l'homme n'accomplit point la justice de Dieu.

21. C'est pourquoy rejettent toutes les propositions impures et superflues du péché, recevez avec douceur et avec docilité la parole qui a été entendue en vous, et qui peut sauver vos âmes.

22. Ayez soin de mettre cette parole en pratique; et ne vous contentez pas de l'écouter, en vous trompant vous-mêmes;

23. Car celui qui écoute la parole de Dieu sans la pratiquer est semblable à un homme qui, jetant les yeux sur un miroir, y voit son visage naturel;

24. Et qui à peine l'a vu, qu'il s'en va, et oublie à l'heure même quel il était.

25. Mais celui qui considère exactement la loi parfaite de la liberté; qui y demeure attaché persévérément, celui-là ne l'écoute pas seulement pour l'oublier aussitôt, mais fait ce qu'il éconle, trouvera son bonheur dans ce qu'il fait.

26. Si quelqu'un d'entre vous croit avoir de la religion, et qu'il ne rétonne pas sa langue comme avec un frein; mais que lui-même séduise son cœur, sa religion est vaine.

27. La piété pure et sans tache aux yeux de Dieu notre père, consiste à visiter les orphelins et les veuves dans leur affliction, et à se conserver pur de la corruption du siècle présent.

tertia autem tribus Levi non numeratur, quia permixta fuit cum decibus tribubus Juda et Benjamin: nam quando Jeroboam decem tribus ad se pertraxit, Levitæ separaverunt se, et exi universi Israel venerunt ad Roboam in Jerusalem ubi erat templum Domini; 2 Paral. 11, versu 15; et narrat Josephus lib. 8 Antiquitatum, c. 5. QUE SUNT IN DISPERSIONE: per varias orbis terræ regiones dispersæ, tam à Naborsardan principe militia Nabuchodonosoris, vel ab ipsa Nabuchodonosore, quem historia referunt, domitâ Africa, Hispanias cum ingenti exercitu, mixtâ Judæorum multitudine, intrasse, ac multos ibi Judæos ex tribubus Juda, Benjamin et Levi reliquisse, præter

cæteros asserit Arias, ad versum 20 Abdiæ prophætæ; licet scriberet refellatur à Ribéri, qui negat vocem Hebræicam, *שֶׁבַד*, *sephard*, quam S. Hieronymus ibi *Bosphorum* vertit, significare Hispaniam: licet recentiores Hebræi Hispaniam sic vocent. Deinde Judæi qui redierant ex captivitate Babytonicâ, iterum magnâ ex parte dispersi fuerant ab Asiæ tyrannis tempore Machabæorum. Bæda tamen, Baronius et multi interpretes volunt S. Jacobum hic scribere tantum ad Judæos fideles qui in persecutione Jerosolymitanâ dispersi sunt per Judæam et Samariam, Act. 8, versu 1; probatque Ribera, Osee 1, num. 102, posse hanc dispersionem vocari duodecim tribuum, quia, licet decem tribus ex captivitate Assyriorum nunquam redierint, ut docet S. Hieronymus, Ezechiel 33 et 37, multi tamen Dei veri cultores ex decem tribubus, relicto Jeroboam, adjunxerant se olim Roboam et tribui Juda, 2 Paralip. 11, versu 16, antequam in Assyrios abducerentur. Sed certè eùm, tempore S. Jacobi, qui ex decem tribubus habitabant Jerosolymæ pauci essent comperatione aliorum, non erat ratio cur ipse scriberet duodecim tribubus in dispersione, quod potius significat generalem dispersionem omnium Israelitarum quæ latè in omnes mundi partes dispersi fuerant. Unde Act. 2, versu 5 dicitur Hierosolymis habitasse *Judæi viri religiosi ex omni natione que sub celo est*, quia nempe aliqui undique Jerosolymam redibant, non solum ad festivitates annuas, sed ut legem Moisaicam, et veri Dei cultum à scribis et Phariseis docerentur: unde verisimile est per tales Judæos advenas exemplaria hujus Epistolæ S. Jacobi ad Judæos duodecim tribuum in omnes orbis partes transmissa fuisse: cum enim ipse esset Jerosolymorum episcopus, omnes Judæos toto orbe dispersos specialiter ad suam curam pertinere existimabat: SALUTEM, animi, quæ est gratia in præsentî, gloria in futurâ vitâ, appere. Verbum Græcum non tantum significat salvare, sed etiam gaudere, quod hic etiam non malè quadrat: mox enim sequitur:

VERS. 2. — OMNE GAUDIUM. Materiam non tristitia, sed plenè et excellentis gaudii spiritualis: non quasi natura tribulationes et dolores non sentiat, sed quia delectatio spiritus superabundat; unde apostolus Paulus sanctos in tribulationibus non vocat tristes, sed *quasi tristes, semper autem gaudentes*, 2 ad Cor. 6, versu 9, ut notat S. Anselmus. EXISTIMATE, FRATRES MEI; ejusdem Patris celestis adoptivi, et ad eandem hereditatem vocati: CUM IN TESTATIONIBUS, tribulationibus, quæ in Scripturâ tentationes vocantur, quia per tribulationes tentatur et experimentum sumitur quàm fortes aut imbecilles sint qui iis excoercent: VARIAS, ut rapinas honorum, carceres, flagella, mortes, etc.; nec enim omnia sunt materia spiritualis gaudii sanctorum, dum cogitant hæc esse viam Crucifixi: unde sponsa ejus Cantic. 1, v. 2, clamat: *Trahite me*, per spinas, cruces, tribulationes, *post te currerem*, alacros cum gaudio et exultatione: scit enim anima pia se per hanc viam Christi et vallem lacrynarum ascendere ad montes gaudiorum; tribulatio enim fidelitum

est præcipuum æternæ prædestinationis et adoptivæ filiationis signum. Quæ ergo insaniam est, inquit Cartusianus, ubi quid adversi acciderit, frasci, indigni, turbati, dejecti? INCIDENTIS, non accersendo eas, sed fortiter tolerando illatas. Non est ergo idem incidere in tentationem hoc loco, et incidere in tentationem, Math. 6, v. 13; inducitur enim quando consentimus sollicitanti ad peccatum; incidimus, quando in eam quidem impingimus, sed voluntate à peccato aversa tentationem ipsam in materiam virtutis convertimus.

VERS. 3. — SCIENTES, eùm scire debeatis, et inde materiam gaudii concipere, QUOD PROBATIO FIBET VESTRÆ, quod tribulatio, quæ fides vestra probatur, et ejus firmitas aliis in exemplum ostenditur, PATIENTIAM OPERATUR, virtutem patientiæ in vobis auget, dum ei materiam perpetuè novam ad exercitium et incrementum suppeditat: tribulationes enim multiplicat, ubi animus per Christi gratiam supra eas erectus est, confirmant patientiam et invictam reddunt. Nec contrarium dicit Paulus ad Rom. 3, v. 4, dum inverso ordine ait: *Patientia operatur probationem*: nam patientia efficit probationem abstractam, sive formaliter sumptam, dum in animis viventium ingenerat probationem, hoc est, notitiam virtutis, propter quam homo constanter tribulationem patitur. Probatio verò fidei concretum sumpta, sive tribulatio ipsa, quæ fides aut virtus probatur, patientiam operatur: unde Jacobus hic nihil aliud dicit quàm quod Paulus cap. cit., v. 3: *Tribulatio patientiam operatur*.

VERS. 4. — PATIENTIA AUTEM OPUS PERFECTUM HABET; Græci et quedam exemplaria Latina, *habet*, quod melius cum sequentibus coheret: Patientia autem vestra, inquit, constanter propter Christi amorem adversa toleret, sic enim opus ejus perfectum erit: patientia enim imperfecta et multata est, si aut constans non sit, aut non amore Christi tribulationes toleret: UT SITIS PERFECTI; virtutibus christianis perfectè instructi, quæ per patientiam conservantur et radicantur, quando per tribulationes non solum nobis eas extorqueri: ET INTEGRI; ita ut totus chorus et corpus christianarum virtutum nulla parte mutilum sit: hoc enim nomen Græcum significat; unde se explicans addit: IN NULLO DEFICIENTES, id est, nulla parte defectuosi. Patientia enim constans et perfecta totum corpus virtutum firmiter compactum et colligatum tenet; quod alias dissolvitur, ubi patientia fragiliter igne tribulationis, sicut olla non bene facta et compacta in fornace dissilit, inquit Cartusianus: qui enim manet constans in tribulationibus significat se affectum à commodis temporalibus et rebus terrenis aversum habere et Deo inherere: in rebus enim prosperis incertum est an Deum an dona ejus homo potius diligat; ubi autem in adversis constans manet, signum est Deum tantum et sincerè ab eo diligere, quia amaritudo tribulationum non est ambilis.

VERS. 5. — SI QVIS AUTEM VESTRUM INDIGET, sicut non dubito quin omnes indigeatis, SAPIENTIA; quæ maxime necessaria est ad perfectam patientiam et perfectum gaudium in tribulationibus, cujus v. 2 men-

tionem feci. Hæc autem sapientia est rerum divina non cognitio, quæ Dei voluntatem intelligimus, et quæ præmia propter amorem ejus adversa tolerantibus promiserit: nec ista sapientia est modum et frigidum lumen intellectus, sed quod amore simul voluntatem accendit: theologi enim sapientiam quasi sapidam scientiam interpretantur. POSTULET, non à philosophis qui multa falsò jactant de suo sapiente, quem in tormentis et plalaridis tauro dicturum prædicant: Quam hoc suave est! quam hoc non durum! sed, A DEO; hic enim est Pater luminum, à quo omne donum perfectum descendit, ut v. 17 dicit. Sapientia enim donum Dei est, nec quisquam sine divinæ gratiæ adjutorio sapere et tentationum utilitatem intelligere valet, inquit Beda: unde orat Propheta: *Illustra faciem super servum tuum*; et: *Beatus homo quem tu erudieris, Domine*, psalm. 95. Hæc illustratio necessaria est ad vitanda peccata ignorantie, cum homo intelligere vult, et non potest, et facit contra legem non intelligendo quid fieri velit, ait Augustinus, cap. 17, de Naturâ et Gratiâ. QUI DAT OMNIBUS: *Qui sic petunt et tantum petunt, quomodo et quantum res tanta petenda est*, ait Augustinus, ibidem; AFFLUENTER, Græcè simpliciter: simplici et sincero affectu indigentiam postulantis et Dei gloriam tantum aspiciens: unde non dimidiatè dat, sicut avari solent, qui ad retributionem respiciunt, et ne decipiatur parcè et malignè donant; unde simpliciter dare interpres rectè vertit *affluenter*, quia qui sic simplici intentione dant, libenter et affluenter dare solent: hinc Paulus 2 ad Cor. 9, v. 11 et 13, liberalitatem Macedonum *simplicitatem* vocat; ET NON IMPROPERAT, sicut avari solent, qui non simpliciter et affluenter, sed spe retributionis tribunt; ubi enim spe suâ frustrantur, dona sua exprobrant. Non improperat autem Deus, quia curialiter dat, inquit Thomas Anglicus: principes enim et curiales liberaliori animo, nec lucrum inde sperantes donare solent: hunc autem auctorem commentariorum in Epistolas catholice Thomam Anglicum cum Sixto Senensi, non S. Thomam Angelicum cum Bellarmino et aliis appello: spiritus enim et doctrina ejus à commentario S. Thomæ in Epistolas Pauli longè distare mihi videtur. Improperat tamen quandoque Deus indirectè sua beneficia, quando ingratitudinem hominum, sicut cætera peccata accusat, ut: *Filios matris et exaltavi, ipsi autem spreverunt me*, Isaia 1, v. 2. ET DABITUR EI sapientia illa quam postulaverit. Quia tamen non semper postulanti datur, docet quomodo oporteat postulare.

VERS. 6. — POSTULET AUTEM; Vult postulari Deus, etsi libenter donet, ut oratio cor nostrum eveniat, purget, et divinorum munerum capacius reddat, ut docet Augustinus: unde, quod mirum est et S. Cyprianus notat, Christus jubet discipulos, Luc. 10, v. 2, *rogare Dominum messis ut mittat operarios in messem suam*, cum Dominus messis libentissimè id faciat et vigilantissimè ejus rei curam habeat; IN FIDE, per fidem quæ hono habet notitiam omnipotentis et misericordie Dei, ex quibus oratio impetrat quod petit, ait S.

Thomas, 2-2, quest. 85, art. 15 ad 3. Fides enim est oculus animæ dirigens eam in petendis: unde fides ipsa est tale donum Dei quod datur nobis, non petentibus nobis, inquit Augustinus, cap. 17, de Bono perseverantibus suis, non enim possumus ex fide petere ipsam primam fidem; aliàs eam haberemus antequam eam habeamus. NIL HESITANS, Græcè, nihil disceptans, seu dubitans in utramque partem de veritate fidei, quasi Deus non sit satis potens, misericors aut fidelis ad dandum quod promisit: unde fiduciam certam sive firmam impetrandi oportet concipere, quantum est ex parte divinæ omnipotentis, misericordis et fidelitatis, licèt, si ad nostram miseriam et indignitatem respiciamus, possumus timere; veluti spes nostræ salutis firma est ex consideratione divinæ bonitatis, et tamen mixta timore, ubi oculum ad nostram infirmitatem reflectimus. Hinc dici solet, inquit Cartesianus, quod tota vita nostra inter duas molas spiritualiter molli debeat; mola superior est spes, mola inferior est timor. Sed in oratione perfectâ, mola timoris sistenda est, et cum plenâ fiducia sine omni hæsitacione orare oportet; quomodo tamen perpauci orant, quia hoc Dei donum est, quod nemo novit nisi qui accipit, inquit Cajetanus. QUI ENIM HESITAT, vacillat utrinque circa fidei veritatem, SIMILIS EST FLUCTU MANUS, cum tamen Deo tanquam rupi immobiliter per fidem deberet adhaerere; qui A VENTO MOVETUR; leves enim et fulles humani ingenii arguitur, quibus fides quorundam agitur, sunt similes ventis: ET CIRCONFERTUR, in omnem partem, quò ventus impulerit; Græcè, et *jaclatur*, nunc in hanc, nunc in contrariam partem: sic in fide hesitans assensus, nunc in hoc, nunc in oppositum quasi latus inclinat. Veluti autem ex firmitate fidei nascitur fiducia, sive spes firma impetrandi quod postulamus, ita ex hæsitacione et infirmitate fidei oritur spei fluctuatio, ut nunc speret, nunc desperet impetrare quod petit: unde nec perseveranter orat.

VERS. 7. — NON ERGO ÆSTIMET, existimet: nam aliàs fallitur, HOMO ILLE, cujus fides et fiducia tam instabilis est, quomodo accipiat; accipere possit, seu impetrare, quantum est ex modo sic operandi: nam aliàs divinæ misericordis largitas non est alligata istis regulis, inquit Cajetanus: ALIQUID, ad salutem conducens: hoc enim solum meretur dici *aliquid*: cætera enim pro nihilo habentur, quæ Deus merè gratis dat non petentibus tam reprobis quàm electis: A DOMINO; qui non promisit dare petenti fide dubiâ et hæsitante, sed quæ firmissimè creditur esse omnipotens, misericors, et verax in promissis, id est, posse et velle dare, si petatur sicuti res tanta peti meretur et debet: hæc enim est fides de quâ Christus, Marc. 19, v. 22: *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti*; et de quâ dubitans an eam quidam haberet, respondet: *Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam*.

VERS. 8. — VIR DUPLEX ANIMO, qualis est ille qui in fide hæsitat et fluctat, quasi duos animos, unum in unam partem, alterum in contrariam propensum haberet: duplicitas enim animi veritabilitatem ad diversa hic significat, ut notat S. Thomas, 2-2, quest. 53

art. 6, ad 2, cum aliàs accipi soletat pro hypocrisis, quæ alium animum in opere externo ostendit, et alium intus occultat: IN OMNIBUS VITIIS SUI; in omnibus actionibus suis, quæ vocantur vitia, quia anima per eas quodammodo foras exit: INCONSTANS EST, ita ut nunc unam, nunc alteram, priore deserta, ingreditur: ad horam vult placere Deo, statim post placere mundo: unde mirum non est quòd talis circa fidem hæsitet, et in oratione suâ sit instabilis.

VERS. 9. — GLORIBETER AUTEM, in Domino, non tantum gaudet omni et perfecto gaudio, ut v. 2 dixit, FRATER HUMILIS; christianus, qui est pauper, et tribulationum pondere oppressus; humilitas enim hic non significat virtutem submissionis, sed paupertatem et vililitatem conditionis: nam opponit eam divitiis: IN EXALTATIONE SUA, quæ per humilitatem istam exaltatur et ad regnum cælestium assumit.

VERS. 10. — DIVES AUTEM, qui humilem et pauperem fratrem fortassè contemnit, quales inter Judeos christianos tunc fuisse indicat cap. 2, v. 6, IN HUMILITATE SUA; in vililitate divitarum suarum: sunt enim res humiles, terrenæ, et vilissimæ conditionis; talis, inquam, in istâ humilitate gloriatur: hoc enim verbum ex priori versu per ironiam repeti subintelligit S. Hieronymus et Beda. Unde alii verbum contrarium ut *erubescat*, substitui malunt, quia ironia contrarium per contrarium significat. Paupertas ergo christiana est humilitas sublimis, et divitiæ sublimitas humilis: probat autem hoc postremum, QUONIAM Sicut FLOS FENI, Græcè *ψευδος*, herbulæ: cujuslibet fragilis, sive proprie sit fenum, sive herba alia silvestris aut hortensis: nam quidam ab istâ voce Græcâ Latinos formasse hortum existimant: TRANSIBIT, ex oculis hominum evanescent, cum divitiæ ejus diffluent, et qui eas possidebat.

VERS. 11. — EXORTUS EST ENIM SOL, statim postquam sol ortus fuerit, cum ardore, ut in solstitio aut diebus canicularibus, ET AREFECIT FENUM, sicato humore qui florem alligat et retinet, ET FLOS EIES DECURIT. Unde quidam apud comicum: *Quasi herba solstitialis repente exortus sum, repente occidi*. Fortassis respexit S. Jacobus ad Isaia cap. 40, v. 7: *Exsiccatum est fenum, et cecidit flos*. Ex DECOR, color ille pulcher et decorus, VULTUS EUS; flos enim in cacumine herbarum est veluti caput et vultus ejus; DEPERIT. Hanc partem comparationis elegantè carmine in Rosis suis depinxit olim christianus poeta Ausonius, S. Paulino et Hieronymo contemporaneus:

Hæc modo quæ toto rutilaverat igne coramam,

Pallida collapsis deseritur foliis.

Quam longa una dies, ætas tam longa rosarum,

Quas pubescentes juncta senecta premit.

Quam modo nascentem rutilus conspexit eous,

Hanc rediens sero vespere vidit anam.

Collige, virgo, rosas dum flos novus et nova pubes,

Et memor esto ævum sic præparare tuum.

ITA ET DIVES IN ITINERIBUS SUI; in omnibus actionibus suis, in quibus splendè et magnificè se exerit, et veluti ambulat; MARCESCET, languescet et deficit.

VERS. 12. — BEATUS VIR, non dives iste cujus itinera inter læta et prospera lujus mundi incedunt, sed qui SUFFERT TENTATIONEM. Qui constanti animo susinet tribulationum pondus, nec succumbit pro peccati consensum, nec rumpitur per impatientiam. Tentationes autem generaliter intelliguntur, sive internæ sive externæ, diaboli, mundi, carnis: nam etiam carnalis delectatio, licèt carni blandiatur, spiritui tamen tribulatio et grave pondus est, sub quo gemens Apostolus clamavit: *Insuper ego homo, quis me liberalitè de corpora malis?* ad Roman. 7, versu 24; QUONIAM CUM PROBATUS FUERIT, satis diu experta et exercita virtus ejus sub illo onere tentationum, ACCIPIET CORONAM, non marcescibilem ex lauro, allèd aut quæra, ut in ludis olympicis, ad quos hic alludat, sed coronam, id est, premium vitæ, quæ est vita et beatitudo æterna quæ jam beatus est spe et merito, quod est future beatitudinis semen, QUAM REPROMISIT DEUS, sicut agonotheta proponit et promittit coronam certantibus in stadio: aliàs enim non teneretur victoribus reddere ex justitiâ, quemadmodum nec Deus teneretur benè operantibus, nisi promississet, reddere vitam æternam; BLAGENTIBUS SE: Dei enim dilectio est radix omnis meritæ vitæ æternæ, ad eam cæterarum virtutum actus nisi ab eâ impenerent, et quasi informarentur, non meritorii vitæ æternæ, ut ubique S. Thomas post Augustinum docet. Imò sine dilectione nec ullum legis præceptum perfectè coram Deo impletur: nam hoc modo solet Augustinus exponere illud, ad Rom. 13, v. 10: *Plenitudo legis est dilectio*. Ex hoc loco colligitur Catholici vitam æternam dilectioni et bonis operibus dilectione istâ imbutis reddi per modum mercedis et præmii, sicuti corona solet in certamine victoribus; quod argumentum evitare conatur hic Calvinus: Cùm enim coronam gratiud, inquit, Deus nobis prædestinaverit, tantum ad eam recipiendam per bona opera nos aptat. Sed si Scripturam ad sensus impropios non velimus detorqueere, corona debitum justitiæ significat; unde Augustinus, psalm. 85: *Deus donator est indulgentiæ, debitor coronæ. Debitorem enim Dominus ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo; nec ei dicitur, reddo quod accepisti, sed reddo quod promissisti*. Nec repugnat prædestinare ab æterno aliquid gratiud, et tamen nolle illud in tempore dare nisi titulo mercedis. Aptat ergo nos quidem Deus ad vitam æternam per dona sua, sed ita ut eadem sua dona faciat esse merita nostra, cùm liberum arbitrium suavit in consensum et gratiæ cooperationem trahit. Malè etiam Thomas Anglicus ex verbo ACCIPIET colligi coronam reddendam gratis, non meritis nostris, allegans Paulum ad Rom. 8: *Non sunt condignæ passionibus, etc.*; quem locum longè aliter exponit ibi S. Thomas. Non sunt condignæ, inquit, quia multum à quantitate gloriæ differunt, licèt in quantum eas propter Deum ex charitate sustinemus, de condigno vitam æternam mereamur. Undè colligitur commentarium istum in Epistolas catholice esse reverè Thomæ Anglici, non Thomæ Angelici, ut v. 6 monuimus.

VERS. 15.—**NEMO CUM TENTATUR**, quando externis vel internis afflictionibus ad malum sollicitatur; verbum enim *tentari* ita hic accipi patet ex sequentibus; **DIAT** conquerens et murmurans contra Deum, quoniam a Deo **TENTATUR**, quod tentetur à Deo, sine cujus providentià tentationes hominibus non eveniunt. Dicit hoc S. Jacobus contra primos Ecclesie hereticos, quorum caput fuit Simon Magus, qui donavit Deum auctorem esse peccatorum nostrorum; et quidam existimant hanc hæresim occasionem aut confirmationem accepisse ex verbis S. Pauli ad Rom. 1, v. 24: *Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum*, et ad Rom. 9, v. 18: *Quem vult indurat. DEUS ENIM INTENTATOR MALORUM EST*, Deus ad mala culpe tentator esse non potest. Græcum tamen nomen potius sonat *intendibilis*, passiva significatione, quomodo Græci intelligunt, ne Apostolus verbis sequentibus videatur idem repetere, si activè exponatur. Unde Erasmus vertit *Deus malis non tentatur*, sive nullo affectu malo sollicitatur: est enim essentialis bonitas, quæ nullum malum culpe velle potest. Ex quo consequitur quod neque alios ad peccandum possit sollicitare; unde addit: **IPSE AUTEM NEMINEM TENTAT**. Sicut enim sol, qui totus plenus luce, et fons ipse lucis est, tenebras in alii corporibus producere nonquit, ita Deus plenissimus bonæ voluntatis et fons bonitatis, auctor peccati esse et creatas voluntates ad peccatum tentare non potest. Quando ergo Deus dicitur tentare homines per adversa aut prospera que immittit, ut Deut. 15, v. 5, et alibi, non intelligitur tentatio peccati, sed probationis, quæ sumit experimentum virtutis, ut homo sibi aut aliis innotescat.

VERS. 14.—**UNUSQUISQUE VERÒ TENTATUR**, per actus quosdam indeliberatos, à **CONCUPISCENTIA SUA**: ab appetitu inferiori effreni et per peccatum originale corrupto; hæc enim concupiscentia est generale peccati incentivum, non tantum quando ipsa spontè ex complexione hominis nos tentat, sed etiam quando alii duo tentatores, mundus et diabolus, nos sollicitant: hoc enim etiam agunt mediante concupiscentiâ, suggerendo et obijciendo ei phantasmatà quibus ipsa delectatur; unde meriti Aug., c. 6, de Bono perseverantiæ, et alibi, docet concupiscentiam esse fontem omnium peccatorum in naturâ corruptâ. Hæc aliter vocatur *cupiditas*; unde hæc vox perinde ac *concupiscentia*, nisi addatur ejus rei sit, intelligitur in malum, inquit Aug., l. 14, c. 7, de Civit. Abstractus; Græcè: *Diam abstrahitur*: est enim participium presentis temporis. Homo autem secundum spiritum dicitur abstrahi à recto et à Deo, quantum est ex parte concupiscentiæ sollicitantis, licet nondum ei consenserit; unde Aug., l. 6, cap. 15, contra Julianum, et alibi, suspè colligit concupiscentiam non esse bonam, ut volebant Pelagiani, sed malam etiamsi adversus eam concupiscente spiritu peccata concipere ac parere non sinatur. Et **ILLECTUS**; Græcè: *Diam illicitur*; seu allicitur illecebris et blandimento alieni boni creati, quod concupiscentiæ arridet; unde quidam verbum *peccare* dictum putant quasi pelli-

care, sive cum pellice concumbere: pellex est concupiscentia pelliciens, vir est spiritus hominis, cujus consensus est veni complexus, unde concipitur et paritur peccatum. Sub concupiscentiâ autem boni intelligitur etiam fuga mali, quia ejusdem appetitus est bonum concupiscere et malum oppositum fingere: denominatur autem concupiscentiâ à principali actu, quia fuga mali ex concupiscentiâ oppositi boni nascitur, ut rectè Cajetanus.

VERS. 15.—**DEINDE CONCUPISCENTIA**, post illecebras istas quibus blanditur spiritui hominis, sicut mulier viro. Quæ tamen blanditiæ ante omnem consensum nondum sunt peccata, alioquin enim frustra dictum esset: *Post concupiscentias tuas non eas*, Eccl. 18, v. 20, si jam quisque reus est qui tumultuantes et ad mala trahere nitentes eas sentit, sit Augustinus libro 5, cap. 5, contra Julianum. **CUM CONCEPERIT**, informem quandam peccati venialis fetum, quod est rudimentum quoddam et velut embryo peccati mortalis; solet enim spiritus hominis nondum pessimi blanditiis concupiscentiæ initio reluctari quidem, sed non omnino eas abjicere, imò consensu semideliberato concupiscentiam amplecti, ex quo veluti femine et viri complexu peccatum veniale concipitur in utero voluntatis; quæ suâ etiam concupiscentiâ perficit concupiscentiam carnis, dum non adversus illam sed eum illâ concupiscit, inquit Augustinus lib. 5, cap. 26, contra Julianum; unde idem, hominiâ 42, clamat: *Noli consentire concupiscentiæ tuæ, non est unde concipiat nisi de te: si consensisti, quasi concubuit in corde tuo*. **PARIT PECCATUM**, mortale, quod per antonomasiam et propriè peccatum vocatur; à consensu autem semideliberato ad plene deliberatum, et à peccato veniali paulatim ad mortale transitur; sicut embryo in utero matris in partum omnibus membris suis expressum, paulatim transformatur. **PECCATUM VERÒ CUM CONSUMMATUM FUERIT**, per opus externum, ut Augustinus et SS. Patres plerique exponunt; describit enim hic Apostolus totum progressum peccati, non cujuslibet, sed quod longissimè usque ad opus externum porrigitur, et hoc sub imagine foetus femine, qui à primâ sui conceptione adolescit usque ad ætatem perfectam, quâ foetum alium potest parere. **GENERAT MORTEM**, æternam; Græcè: *Parit mortem*; verbum enim Græcum propriè significat foetum eniti et expromere, ut gravide solent. Ad hunc autem ultimum partum solet plerumque his gradibus perveniri: primò concupiscentiâ carnalis, tanquam pellex et meretrix blanditiis abstrahere et illicere spiritum hominis conatur; secundò spiritus tanquam masculus consensu simpleno eam complexitur, et inde peccatum veniale concipit; tertio spiritus in pejus proficiens pleno consensu ei conjungitur, et inde peccati mortalis partus formatur; quartò infelix partus in opus externum adolescit, quod est ultimum complementum et consummatio ejus; unde sic roboratus, quinto mortem æternam nullo alio suscepto semine parit. Quidam recentiores, quia peccatum mortale merè internum mortem æternam etiam meretur et causat, dicunt peccatum con-

cipi per imaginationem et cogitationem rei delectabilis, consummari verò per plenum consensum voluntatis; sed hoc modo partus peccati non distinguitur ab consummatione, cum tamen distinguat Apostolus, qui peccatum mortale internum considerat tanquam partum recentem in cubili et sinu matris adhuc cubantem, peccatum verò consummatum tanquam partum adultum et grandem, qui foras exeat, et partum quasi ambulet: quod peccato mortali per opus externum perpetrato et consummato propriè convenit. Deinde, licet conceptus sive imago quædam peccati formetur in imaginativâ hominis, ille tamen præcedit potius concupiscentiam quam concipiatur ex ipsâ. Loquitur ergo Apostolus de conceptu peccati venialis et foetu imperfecto, qui ex concupiscentiâ concipitur in utero voluntatis; in quo eodem utero paulò post formatur et absolvitur partus peccati mortalis. Nec refert quòd peccatum mortale merè internum mortem etiam causet, si homo in eo ex hæc vitâ discedat, quia nihilominus non generat, seu parit in eâ proprietatem quam hic attendere videtur Apostolus: nam generare est perfecti et consummati, ut ait Philosophus. Sicut ergo Apostolus considerat concupiscentiam ut matrem conceptus peccati venialis, et partus peccati mortalis, ita peccatum mortale (quod Græcè feminini generis est), ubi ad opus externum tanquam ad ætatem perfectam adolevit, considerat ut puerperam mortis æternæ; unde datâ operâ usus est verbo Græco puerperium significante, quod Latinus interpres per verbum *generat* reddidit. Deinde peccatum opere externo perpetratum propter experimentum voluntatis, et consuetudinem peccandi quam sæpè inducit, pertinaciùs homini usque ad finem vitæ et generationem mortis æternæ adhaeret; ubi peccatum internum tanquam partus recens faciliùs appropinquat, ne ad generationem mortis perveniat: mors enim ista non est tantum mors spiritalis, seu privati gratiæ, quam quolibet peccatum mortale statim affert, ut quidam explicant, sed est mors æterna inter inferni penas, cujus generatio sequitur mortem corporalem hominis. Indicat quoque Paulus, ad Rom. 6, v. 12 et 13, hæc distinctionem partus peccati mortalis ab ejus consummatione: *Non regnet, inquit, peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis* (per consensum deliberatum voluntatis et partum peccati mortalis) *concupiscentiis ejus*; deinde addit: *Sed neque exhibeatis membra vestra* (quibus peccata opere externo consummantur), *arma iniquitatis peccato*, etc.

VERS. 16.—**NOLITE ITAQUE ERRARE**, existimantes Deum tentatorem esse malorum, et peccata vestra ei imputantes, **FRATRES MEI DILECTISSIMI**, valde dilecti; Græcum enim nomen est tantum positivi gradus, sed dilectionem peculiararem et excellentem significat.

VERS. 17.—**OMNE DATUM**, bonum naturale à Deo nobis datum. Ostendit Deum ad eò non esse malorum culpe auctorem, ut sit nobis fons omnium honorum naturalium et supernaturalium. **OPTIMUM**, valde bonum; vox enim Græca iterum est positivi gradus, sed interpres vertit per superlativum, quia bona nature

quæ in principio mundi et quotidie nobis creat Deus sunt singulariter et valde bona. Græcè: *Omnia data bona*, sed interpres, vertendo *datum*, indicare voluit donationem concretam, non abstractam sumi. Et **OMNE NOVUM PERFECTUM**; donum supernaturalis, quod perfectione et excellentiâ singulari omnia bona naturalia longè superat. Hoc donum perfectum ad vitam et in vitâ æternâ perducitur, omnia enim dona gratiæ et gloriæ complexitur. **DESCENDET EST**, de celo, ubi eorum dator Deus habitat: aut certe, quia Dei potentia et majestas omnia creata in infinitum excedit; unde quod inde ad creaturas venit, desursum esse et venire dicitur. **DESCENDENS**, velut ex alto in inferiores creaturas, à **PATRE LUMINUM**, ab auctore primo et quasi sole omnium luminum spiritalium quibus creaturas intellectuales irradiat. Talia lumina sunt inprimis lumen naturale intellectus; deinde lumen gloriæ, fidei, scientiæ et scientiæ; ipsaque gratia sanctificans, quæ est altissima participatio luminis increati divini essentialis; denique omnes virtutes supernaturales gratiam sanctificantem concomitantes: sunt enim totidem radii et splendores qui à lumine illo gratiæ sanctificantis in varias anime potentias emicant. Auctorem autem luminum vocat *Patrem*, Hebraicâ phrasi, sicut: *Quis est pluvie pater?* Job 58, v. 28; et: *Jubal dicitur pater cantantium cytharæ et organo*, Genes. 4, v. 21.

APUD QUEM, in quo, NON EST TRANSFORMATIO; qualis est in sole, luminum corporalium patre, qui quotidie localiter transmutatur et vertitur circa terræ orbem, Deus verò et omnia que in ipso sunt, stat semper immobilis ac immutabilis, quia est omnino immortalis: mutatio enim in re mutabili aliquid quodammodo occidit, ait S. Gregorius; unde cum omnia que sunt in Deo, in unicum quasi punctum indivisibile sint collecta, sicutque ipse Deus, minima mutatio Deum ipsum occideret. Sicut autem Deus in seipso immutabilis est, ita et in effectu suo caret lucis et tenebrarum vicissitudinariâ mutabilitate, qualem cernimus in sole corpore; unde addit: **Nec vicissitudinis** (Græcè, *conversionis*) **OROBATIO**. Nec vicissitudinariâ quâdam conversione umbra peccatorum quandoque nos obumbrat, sicut sol iste visibilis qui quotidianâ conversione non tantum diem, sed etiam noctem vehit, et annuâ inter duos tropicos cùm ad verticem nostrum accedit aut recedit, breviores aut longiores umbras producit; ad utrumque enim simul motum solis, quotidianum et annuum videtur hic velle alludere Apostolus; quantum ad solum motum annuum hæc partem versùs referat Cajetanus; priorem verò partem, **APUD QUEM NON EST TRANSFORMATIO**, referat ad motum quotidianum, minùs bene. Probat ergo Apostolus Deum in hoc esse soli corpore dissimilem, quod hic non tantum luminis, sed etiam umbrarum, duplici suo motu sit nobis auctor; Deus verò immobilis manens lumen spirituale tantum fundit, umbras verò peccatorum homines debent propriè suo motu et concupiscentiæ male impurare. Unde Deus quodammodo similis est soli pythagorico qui in centro mundi immobilis heret; homo verò terram pythagoricam imitatur, quæ in

philosophiâ Pythagoræ motu quotidiano circa suum centrum noctem sibi creat, dum faciem illuminatam avertit à sole. Vox Græca potest etiam verti *adumbratio*, unde quidam SS. Patres intelligunt non tantum non esse in Deo ullam transmutationem, sed nequidem adumbrationem nec umbram, sive tenem alicujus putationis et vicissitudinis imaginem, sive ne supputationem quidem, ut exponit Oecumenius; in Deo nim essentia, potentia, actus et cetera omnia num sunt, ac in uno nunc æternitatis necessario simul immobiliter stant et permanent. Unde vicissitudo et transitus ab uno ad alterum est omnino impossibilis. Hanc tamen interpretationem quidam recentiores refulunt, quia Deus aliquando in Scripturâ dicitur irasci et affectibus mutari; in quo, inquit, est quedam vicissitudinis adumbratio et imago. Sed responderi potest nullam ejusmodi adumbrationem apparere ei qui quid sit Deus intelligit, nec phantasma rei create sibi pro Deo supponit. Unde etiam quando *Verbum caro factum est*, S. Cyrillus negat ullam vicissitudinis aut conversionis adumbrationem intervenisse; fixa enim semper, inquit, in suis est superna illa celestisque natura; qui enim Deum concipit, ens quoddam fixum et immobile, ab omni mutationum vicissitudine, infinito quodam intervallo, elevatum concipit.

VERS. 18. — VOLUNTARIÉ ENIM NON nostris meritis antecedentibus, sed quia sic voluit. Probat quod versus precedenti dixit, *omne donum perfectum descendere à Patre luminum*. GENUIT (secundum gratiam adoptionis, quâ filii ejus sumus) NOS (electos) VERBO VERITATIS, verbo evangelicæ veritatis, tanquam semine: *Semen enim est verbum Dei*, Lucæ 8, versu 11, unde Paulus, 1 ad Corinth. 4, versu 15, dicit se Corinthios in Christo per Evangelium genuisse. Est autem tam efficax hoc verbi semen, ut homines in novam creaturam, ad Galatas 6, versu 15, et in alios quodammodo homines transformet, ita ut que antea amabant, jam exhorrescant, et que horrebant, toto corde jam ament. Verbum genuit in Græco idem est quod v. 15 interpret veritit, *generat*, et propriè generationem feminæ, sive parere significat, unde Deus hic induit personam matris, ut difficultates hujus spiritualis partus, propter concupiscentiam nostræ repugnantiam, significet; et simul teneritudinem amoris sui erga electos manifestet; solent enim matres, sicuti magis laborant in partu, ita magis tenerè quam patres, filios suos diu gerere; unde Paulus, ad Galat. 4, versu 19: *Filioli mei, quos iterum parturio*. Posset et alio sensu hoc intelligi, ut pater quodammodo genuerit et pepererit electos æternâ illâ generatione quâ verbum veritatis, id est, verbum quod æterna veritas et sapientia est, peperit; hæc enim veritas ex ore Altissimi per ineffabilem quendam partum prodit, in partu autem isto filii naturalis, omnes per eum futuros adoptivos quodammodo una peperit. Athanasius autem et Græcorum multi, *verbum veritatis*, hoc loco intelligunt Verbum increatum æterni Patris. URSINUS INITIUM ALIQUOD, principium et pars quedam

principalis nobilissima; Græcè: *Primitia quedam*: solent enim primitiæ frugum oblatæ Deo esse præstantissimæ ex toto æervo, unde seliguntur; sic electi ex æervo et massâ illâ perditâ, sunt portio principalis selectissima et Domino peculiaris; nisi quod tales ibi non reperiantur antequam seligantur, sicuti primitiæ frugum in æervo, sed ipsâ electione talis efficiuntur. CREATURE EUS, rationalis, que nomine creature specialiter etiam aliis in Scripturis intelligitur, ut Marci 16, v. 15: *Prædicite Evangelium omni creature*, quam omnem creaturam, Matth. 28, v. 19, *omnes gentes* appellat. Ob istam excellentiam electorum supra reliquam partem humani generis, Paulus ad Hebræos 12, vers. 25, *primitivos*, sive primogenitos Dei eos vocat.

VERS. 19. — SCITIS, FRATRES MEI DILECTISSIMI, quod Deus verbo veritatis nos genuerit, etc.; vos ista scitis. Græcè tamen: *Itaque, fratres mei dilecti*. Unde commentatores colligunt interpretem nostrum legisse aliam vocem Græcam *scitis*, pro conjunctione *scire*, id est, *itaque*. Unde particula *autem*, que mox sequitur, abest à Græcis, quia sensum turbat, si *itaque* pro *scitis* legamus. STR AUTEM OMNIS HOMO. Non tantum pueri et discipuli, sed etiam omnes viri et magistri: nam hi etiam plurima ignorant, aut oblitii sunt, que totâ vitâ discere et rememorari debent. VELOX, (avidus et semper gratus) AD AUDIENDUM, ut discat, non quilibet, sed verbum veritatis et salutis, de quo paulo ante loquebatur; hoc enim unice conducti ad sapientiam et dona ista perfecta suscipienda, que v. 17 dicebat descendere à Patre luminum. Rectè notat Catharinus hæc diei adversus quosdam qui initio Ecclesiæ loqui et docere alios malebant quàm esse auditores et discipuli. Tales præcipuè ex Judæis erant legis doctores, qui conversi ad fidem minus docendi quod habuerant in Judaismo, affectabant in Christianismo retinere. TARDUS AUTEM AD LOQUENDUM. Maxime res fidei, in quibus festinatio maxime lubrica et periculosa est, cum ex verbis inordinatè prolatis sæpe hæreses nascentur. Deinde tarditas loquendi generaliter sapientiæ iudicium est: nam in ore *fatuorum cor illorum, et in corde sapientium os illorum*, Eccles. 21, vers. 29, id est, fatui cor habent in ore, quia quidquid corde gerunt, mox in os et linguam ascendit et statim effluit; sapientes verò è contra os et linguam habent in corde reconditam, quia verba de corde quasi depronunt, nec prius eloquuntur quàm inierint cum corde suo consilium, an loqui debeant; unde *cor sapientiæ dicitur erudire os ejus*, Proverbiarum 16, vers. 25. Hinc scholæ philosophorum bene institutæ discipulis initio audire tantum et tacere jubebant. Pythagoras etiam integri quinquevni silentium suis imperabat, ut Augustinus et Beda narant. Apud Hebræos verò nemo ad docendum aperire os poterat ante annum ætatis trigesimum; quod etiam Christus Dominus servare voluit, qui prædicationem evangelicam demùm inchoavit cum esset quasi *triginta annorum*, Lucæ 5, v. 2; hæc enim ætas habet docendi maturitatem, inquit Nazianzenus, oratione 40. TARDUS AD IRAM. In quam sæpe effervescent qui nimis do-

eti esse volunt, ubique loqui et alios docere prurunt; sed præcipue irâ, rixis et clamoribus, eorum disputationes ardent qui sætis quibusdam theologorum aut philosophorum additi sunt, inquit Catharinus; quas sætas inter Catholicos etiam non probat Alphonsius à Castro, lib. 1, cap. 7, de Hæresibus, nec iterum Catharinus, ad Romanos 14, v. 5, ad illa verba: *Unusquisque in suo sensu abundet*. Quia Apostolus velocitatem ad audiendum iis commendaverat, garrulitatem et iram jam prohibet, quia garrulitas auditum externum, ira internum impedit, ait Thomas Anglicus, juxta illud Catonis:

Impedit ira animum ne possit cernere verum.

Quæ (sicut pleraque alia) ex Hugone sumpsit Anglicus; unde patet hunc auctorem non esse S. Thomam Anglicum, ut v. 22 adhuc monuimus; non enim Thomas commentaria Hugonis cardinalis contemporanei sui compilare solet. Thomas verò Anglicus claruit anno 1400, id est, centum quinquaginta ferè annis post mortem Hugonis.

VERS. 20. — IRA ENIM VIRI, licet cum majori ratione vir videatur irasci quàm femina aut puer. ISCRITIAM DEI. Opus undique justum et rectum, quod Dei donum est, nec à nobis habere possumus. Beda, *justitiam DEI*, interpretatur quæ talis est coram Deo, sive quam Deus judicat esse verè justitiam, non homines, qui alios justificando sæpe errant, et maxime homo iratus excusando se ipsum; nemini enim irascenti ira sua videtur injusta, ait Augustinus, epist. 149. Iratus enim justum deputat etiam quod crudeliter facit, ait S. Gregorius. Sicut autem quodvis opus pravum vocatur iniquitas et injustitia, ita opus rectum dicitur justitia, ut in Psalmis sæpissime, item Matth. 5, v. 15; Matth. 5, v. 20; ad Hebr. 11, v. 33. *Qui facit justitiam justus est*, 1 Joan. 5, v. 7. NON OPERATUR, imò verò injustitiam operatur; plus enim intelligit quàm dicat. Tunc autem ira hoc facit, quando prævenit rationem et eam secum trahit in consensum; tunc enim propriè dicitur operari quando est principale agens, ait S. Thomas, 5 part., q. 15, art. 9, ad 1. Quando verò ira sequitur rationem et est quasi ejus instrumentum, tunc bona est et instrumentaliter potest justitiam Dei operari. Hæc à S. Gregorio dicitur ira per zelum, nec repugnat virtuti mansuetudinis, quæ iram ad medium rationis reducit, inquit S. Thomas, unde ira per zelum fuit in Christo, Marci 5, v. 5, et Joan. 2, v. 17. Potest etiam apostolus Jacobus altiori sensu intelligi, inquit Beda, quod ira judicis etiam justè judicantis justitiam vindicativam divini et tranquilli examinis non imitetur, de quo dicitur: *Tu autem, Dominator virtutis, cum tranquillitate judicas*, Sapientiæ 12, v. 18.

VERS. 21. — PROPTER QUOD; quia ira justitiam non operatur, sed opere pravo animam inducit. ARGENTES (ex animo) OMNEM IMMUNDITIAM, sordes non tantum iræ, sed omnium perturbationum et peccatorum. ET ABUNDANTIAM MALITIÆ, quæ in dies per pravos habitus abundantior crescit et radicatur, sicut malæ herbæ in agro fructuosæ, nisi evellantur. Cajetanus *abundantiam*, intelligit quæ malitia foras exundat et in malum proximi

erumpit; quod subtile est magis quàm ad mentem Apostoli. IN MANSETUDINE, quæ animum componit et tranquillat, ut in eo verbum Dei radices agere possit; debet enim verbum Dei mansuetè et tranquillè mente excipi, quietè meditatione fovèri, ut adolescere et fructum ferre possit; unde solitudo; silentium, nox, eliguntur ab iis qui rerum divinarum contemplationi student. SUSCIPITE (aure cordis) INSTRUM VERBUM, fidei, quæ non est congenita, sed aliunde inseritur menti, tanquam surculus fructuosus silvestri trunco. Aliqui, *insitum verbum*, Christum intelligunt, cujus humanitati Verbum increatum per unionem hypostaticam quodammodo insitum est; quàmvis potius è contra humanitas deberet dici insita Verbo, tanquam creatus surculus increato supposito, ut in eo trunco ferat fructus longè excellentiores, quàm in supposito humano et suo, id est, opera excellentioris et infiniti meriti, quæ jam non tantum homo, sed Deus dicitur operari. QUOD POTEST, si plantantibus hominibus Deus det intrinsecis vitam et incrementum: *Tunc enim adjectamenta doctrine adhibita per hominem prosunt animæ, cum Deus operatur ut prosint*, inquit Augustinus, 1, 4, cap. 16, de Doctrinâ christianâ, quia, *neque qui plantant est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus*, 1 ad Corinth. 5, versu 7. SALVARE ANIMAS VESTRAS, salute gratiæ et gloriæ æternæ.

VERS. 22. — ESTOTE AUTEM. Ne putarent satis esse ad salutem, audire et suscipere insitum fidei verbum, docet opere exequenda esse quæ audierint. FACTORES VERBI, opere exequentes quod verbum fidei præcipit. ET NON AUDITORES TANTUM. Suscipiendi illud aure corporis, aut etiam aure cordis per solum assensum intellectus. FALLENSES VOSMETIPSOS, dum hoc ad salutem sufficere falsè et sophisticè ratiocinatione (hoc enim vox Græca significat) vobis persuadent. Error autem et falsitas ista, ut Augustinus notat, occasione cepit ex verbis Pauli ad Roman. 4, ubi ait Abrahamum non ex operibus, sed ex fide esse justificatum; quod tamen malè ab ipsis intellectum fuisse patet, quia idem apostolus paulò ante, ad Rom. 2, v. 15, dixerat: *Non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificantur*.

VERS. 25. — QUIA SI QUI EST AUDITOR VERBI. Probat elegantè comparatione ad salutem et abficiendâs immunditias peccatorum, non sufficere fidem sine operibus. ET NON FACTOR. Qualis illo tempore erat Simon Magus, hæreticorum nostrorum pater, qui sibi suisque aiebat opera non esse necessaria ad salutem, ut libro primo, cap. 4, narrat Irenæus. HIC COMPARATUR VINO. Similis est viro. Non dicitur femine, quia istæ solent facilius recordari faciei suæ quàm viri, cum sæpius se speculantur in speculo, à quo formæ suæ consilium petere solent, ut Tertullianus loquitur. In hoc autem auditor verbi et non factor est similitis, quia sicuti vir iste non curat maculas abstergere, nec vultum decenter componere, ita ille auditor verbi videt in lege Dei prohibente peccatorum suorum maculas, nec curat eas ponitè et bonis operibus abolerè. CONSIDERANTI VULTUM. Quidam interpretes ex hoc lo-

quendi modo resolvunt questionem physicam, an sola imago vultus, an ipse videatur in speculo. NATIVITATIS SUE, vultum in quo natus est, sive vultum nativum, non larvam aut focum, quia viri faciem suam facere non solent, sicuti femina: In speculo, in quod viri interdum obiter et aliud agentes inspicunt, si forte locum intraverint ubi speculum appensum est.

VERS. 24. — CONSIDERAVIT ENIM SE, leviter, ut vir solet, qui verè vir et effeminatus non est; ET ABIT, avertit se à speculo, non curans an facies quibusdam maculis aspersa, aut quomodo pili barbæ vel comæ jaceant; ET STATIM OBLIVUS EST QUALIS FUERIT, non quia species visibilis reflexa debitor est quam directa, ut multi philosophantur; nam species reflexa non est debitor quam directa ex duplo majori spatio ad oculum veniens; sed quia vir ille obiter et negligenter vultum suum inspexit, nec curæ ei fuit imaginem sui memorie imprimere; deinde cum recordari volumus nostris vultus, cogitationem nostram non ad speculum, in quo nos inspeximus, sed ad nos ipsos extra speculum referre solemus; hoc autem turbat et confundit recordationem, quia sicut visus non videt rem nisi ex adverso oppositam, ita recordatio rei visæ quasi naturaliter tendit in objectam ante nos positam; unde experimur nos melius et expressius recordari vultus nostri, si simul speculi et formæ, quam in eo ex adverso conspeximus, recordemur.

VERS. 25 — QUI AUTEM PERSEPERIT, attentè insperxerit, et quasi procuraverit ad introspicendum, sicut faciunt qui rem abstrusam ex propinquo et penitus inspicere volunt: hoc enim propriè vox Græca significat; unde interpres veritè *procumbere*, Luc. 24, v. 12. Hanc autem attentum inspectorem S. Jacobus opponit viro illi qui negligenter et superficite tentis considerat in speculo vultum nativitatis sue. IN LEGEM PERFECTAM, Christi, quæ hominem hic gratiâ, et postmodum gloriâ æternâ perficit: LIBERTATIS, christianæ et filiorum Dei, quæ est libertas à peccatis et concupiscentiæ tyrannide; OECUMENIUS tamen libertatem à ceremoniis legalibus intelligit; ET PERMANERIT IN EA, perspicendiâ, meditando in lege Domini die ac nocte, non sicut vir ille qui in speculo vultum obiter consideravit, et statim abit: debet enim lex Domini nobis esse instar speculi, non viri, sed mulieris, in quo sæpè et permanenter nos inspicimus, et vultum ac mores ad ejus normam componamus. Et ideò Moyses labrum æneum ex æneis mulierum speculis confici jussit, Exod. 38, v. 8; ad litteram quidem ut sacerdotibus maculas vultus in eo aspicerent; tropologicè autem specula mulierum sunt præcepta Dei, ait S. Gregorius, in quibus sanctæ animæ se semper aspiciunt, ut morum suorum maculas deprehendant. Non adyton obliviosus factus, sed memoriâ retinens maculas et turpitudinem suam, quam in lege Domini prohibente audivit, et quid agere debeat ut immaculatus et formosus fiat; SED FACTOR OPERIS, non contentus legis et sacræ Scripturæ sacræ speculatione, sed ad opus et praxim eam applicans; nam: *Scientia sanctorum prudentia*, ait Sapiens, Prov. 9, v. 10. Prudentia autem

habitus est non otiosus, sed practicus, voluntatem non tantum docens, sed in opus impellens. Qui autem audiunt tantum et non faciunt, inquit etiam Aristoteles, similes sunt ægris qui medicos discentes de sua ægritudine diligenter audiunt, sed præscripta curam non servant. Hic BEATUS, beatitudine justitiæ in viâ, et beatitudine gloriæ in patriâ, IN FACTO SVO ERIT; per facta, seu opera sua quibus gratiâ Dei excitatus et ad justitiam peccato ad justitiæ beatitudinem resurgit, et eisdem adjumentis quotidie in eâ proficit; locus notandus contra hæreticos, qui ad justitiæ et beatitudinem dicunt fidem sine operibus sufficere.

VERS. 26. — SI QUIS AUTEM. Dixerat ante non satis esse audire verbum Dei, nisi opere compleatur; jam addit ad complementum operis necesse esse linguam refrænare, quam homines aliàs in cæteris virtutibus exercitati sæpè nimis liberam et effrenam habent. PUTAT SE RELIGIOSEM ESSE, religionis christianæ eximium cultorem, et virum spiritalem, qui arcana fidei novit et exactè observat; hanc enim viâ viâ Græca habet, ut OECUMENIUS notat: NON REFRENAS LINGUAM SEAM, à detractionibus et maledictis aliorum, à vanâ laude sui, à jurgiis, contentionibus et omni garrulitate, SED SEDUCENS COR SUUM; conscientiam et animum suum decipiens, dum ei persuadet se cum istis lingua vitii nihilominus esse religiosum; sæpè enim qui devoti Dei cultores esse videntur, liberioris lingue sunt, defectus aliorum passim mordent, de virtute et perfectione multa garruli quasi nisi pleni sint, cum vanitate potius turgeant, et folia tantum pro fructibus sint; unde sequitur: HÆC VANA EST RELIGIO, inanis et falsa; vera enim religio morum silentiâ habere debet ne diffluat, quia: *Sicut urbs patens et absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum*, Proverb. 25, v. ult. Pietas etiam, inquit S. Gregorius, est similis aquæ: nam ut aqua sursum elevetur undique circumcludi debet, ne per rimas effluat; sic religio quæ ad Deum ascendere et charitatis vinculo ei religari debet, supervacuis verbis dissipatur, et quasi tot rivis extra se ducitur: unde tales garruli in peccata gravia facillimè incidunt, quibus cæterarum virtutum opera vana et inutilia reddunt. Meritò igitur monet Eccles. cap. 28, v. 28: *Ori tuo facito ostia et seras*. Et in regulis monachorum et religiosorum, post tria vota solemnia, inter primas curas semper fuit cura silentiâ, citam in rebus et verbis licitis ac honestis. Imò in ordine Carthusianorum fractor silentiâ, inquit Dionysius Carthusianus, serm. 5, dominicæ 4 post Pascha, in proximo capitulo clamare debet suum culpam, detractisque ex humero vestibus prostratus suscipere talem disciplinam, qualem non solet pro aliis culpis notabiliter magnis. Silentium enim viris contemplativis est maximè necessarium, ut cor eorum apud ipsos maneat, ne fiant: *Quasi columba seducta non habens cor*, Osee, 7, v. 11. Aliquando tamen loquendum est, sed sermone semper in gratia sale discretionis condito, ad Coloss. 4, v. 6, ita ut verbis nostris faciamus stateram et frenos ori nostro rectos, Eccles. 28, v. 29. Maximè autem inter convi-

via et epulas periculum est ne freni isti excutiantur, quia quando venter reficitur, lingua defrenatur, ait S. Gregorius, lib. 4 Moralium, c. 4, ideòque dives epulo, Luc. 16, magis in linguâ quam in alio menbro cruciatur.

VERS. 27. — RELIGIO MENDA ET IMMACULATA; pura à maculis criminum, quæ virum religiosum et ipsam quodammodo religionem in ipso maculant. Quia dixerat ante religiosum præter opera debere quoque linguam refrænare, jam uno verbo summam recapitulat quæ requiritur ad veram et Deo placentem religionem. APUD DEUM, non apud homines, quibus sæpè videntur religiosi qui apud Deum sunt profani, inquit Boda; ET PATREM, qui pater noster est: HÆC EST, hoc actus imperat, et ex talibus actibus à religione immunda et falsâ dignoscitur; nam aliàs *visitare pupillos*, etc., sunt actus misericordiæ elicitæ, et solum imperat à virtute religionis: VISITARE, per se vel per alios, nec tantum verbis solando, sed operâ ac elemosynis necessitates eorum sublevando; loquitur enim more Hebræorum, apud quos verbum *״בִּיטַח״*, *pacat*, visitare et recordari significat, ad bene alicui vel malè faciendum, sive ad eundem et reverâ visitando id fiat, sive quocumque alio modo: PUPILLOS, parentibus orbatos, qui parvuli adhuc sunt, nec necessaria vita sibi comparare possunt; *pupillus* enim propriè est diminutivum à pupus, quæ vox puerulum significat, licet jurisconsulti paulo aliter accipiant; ET VIDUAS, quæ maritorum quoque solatio et adminiculo destitute multis indigere solent; sub pupillis autem et viduis, in quibus indigentia et necessitas totè esse insinuat,

CAPUT II.

1. Frater mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ.
2. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candidâ, introierit autem et pauper in sordido habitu,
3. Et intendatis in eum qui indutus est veste præclarâ, et dixeritis ei: Tu sede hic bene; pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum;
4. Nonne judicatis apud vosmetipsos, et facti estis iudices cogitationum iniquarum?
5. Audite, fratres mei dilectissimi: nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide et hæretes regni quod reponisit Deus diligentibus se?
6. Vos autem exhortorâstis pauperem, Nonne Deus per potentiam opprimit vos, et ipsi trahunt vos ad iudicia?
7. Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos?
8. Si tamen legem perfectissimam regalem secundum Scripturas: Diliges proximum tuum sicut teipsum; bene facitis.
9. Si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege quasi transgressores.
10. Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.
11. Qui enim dixit: Non mœchaberis, dixit et:

cæteras miserabiles personas intelligit: IN TRIBULATIONE EORUM, propter orbitalis luctum, et incommoda quæ sequuntur orbitalitatem; et præcipuè misericordiâ digni erant, si parentes aut propter proferi dem martyrio affecti essent: ET IMMACULATUM SE CESTORUM; et uno verbo, gratiâ Dei opitulante, servare corpus et animam suam immaculatam, ab hoc seculo, à vitis hujus mundi nequam, quia: *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ*, 1 Joann. 2, v. 16, hoc est, luxuria, avaritia et ambitio, in quibus tribus omnia summam peccata continentur, aut eò reducuntur. Ille ergo ab hoc seculo maculatur, qui aut voluptates, aut divitias, aut honores hujus seculi amat, voluntatem suam figendo in his, quia certum est, ait hic ex doctrinâ S. Augustini Dionysius Carthusianus, quod nulla res creata sit appetenda, amanda, servanda, tractanda, aut quocumque modo in usu habenda, nisi in quantum expedit homini ad unicum se Deo. Quod, licet ad omnes Christianos, maximè tamen ad religiosos, inquit, spectat, quos oportet huic seculo esse mortuos, et soli Deo viventes, ut cum Apostolo dicere possint: *Vivo ego, non iam ego, vivit verò in me Christus*. Vivendum tamen nobis inter seculi homines est, sed in quadam mentis solitudine, et quasi extra ipsos, ne vitis eorum inquinemur: quom solitudinem intelligebat ille qui dicebat: *Ecce elongari fugiens, et mansi in solitudine*, psal. 54, v. 8, et ideò alas columbe, et gratiam Spiritus sancti ad evolandum optabat: *Quis dabit mihi pennas sicut columba, et volabo, et requiescam?* Ibidem, v. 7.

CHAPITRE II.

1. Mes frères, n'ayez point la foi de la gloire de notre Seigneur Jésus-Christ en acception des personnes.
2. Car s'il entre dans votre assemblée un homme qui ait un anneau d'or et un habit magnifique, et qu'il y entre aussi quelque pauvre avec un méchant habit;
3. Et qu'arrêtant votre vue sur celui qui est magnifiquement vêtu, vous lui disiez: Asseyez-vous ici; et que vous disiez au pauvre: Tenez-vous là debout, ou asseyez-vous à mes pieds;
4. N'est-ce pas là faire différence en vous-mêmes entre l'un et l'autre, et suivre des pensées injustes dans le jugement que vous en faites?
5. Écoutez, mes très-chers frères: Dieu n'a-t-il pas choisi ceux qui étaient pauvres dans ce monde pour être riches dans la foi, et héritiers du royaume qu'il a promis à ceux qui l'aiment?
6. Et vous, au contraire, vous déshonorez le pauvre. Ne sont-ce pas les riches qui vous oppriment par leur puissance? ne sont-ce pas eux qui vous traînent devant les tribunaux de la justice?
7. Ne sont-ce pas eux qui déshonorent le saint nom de Jésus-Christ, dont vous avez tiré le vôtre?
8. Que si vous accomplissez la loi royale en suivant ce précepte de l'Écriture: Vous aimerez votre prochain comme vous-même, vous faites bien;
9. Mais si vous avez égard à la condition des personnes, vous commettez un péché, et vous êtes condamnés par la loi comme en étant les violeurs;
10. Car quiconque ayant gardé toute la loi, la viole en un seul point, est coupable comme l'ayant toute violée;
11. Puisque celui qui a dit: Ne commettez point